

EIROPAS SAVIENĪBA UN MEŽI

Līgumos nav tieši mežiem piemērojamu noteikumu, un Eiropas Savienībai nav kopējas politikas mežsaimniecības jomā. Tātad mežsaimniecības politika pirmām kārtām ir valsts kompetencē, tomēr daudzas Eiropas līmenī veiktas darbības ietekmē mežus gan pašas Savienības teritorijā, gan trešās valstīs.

Kas ir mežs? Atbilde uz šo šķietami vienkāršo jautājumu katrā dalībvalstī ir atšķirīga. Tomēr starptautiskās mežu statistikas vajadzībām Eiropas Savienības Statistikas birojs (*Eurostat*) izmanto klasifikācijas sistēmu, kuru izveidojusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*), un piemēro šādu definīciju: mežs ir zemes platība, kas lielāka par 0,5 hektāriem un ko klāj koki, kuru vainaga projekcija (vai līdzvērtīga bieztība) pārsniedz 10 % no attiecīgās platības. Kokiem, kad tie izauguši, konkrētajā vietā būtu jāsasniedz vismaz 5 metru augstums.

EIROPAS SAVIENĪBAS MEŽU PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS – VĒRTĪGAS EKOSISTĒMAS AR DAUDZVEIDĪGU AINAVU UN DAŽĀDĀM IZMANTOŠANAS IESPĒJĀM

A. Eiropas mežu ainava – galvenokārt cilvēka veidota mozaīka

Atbilstoši iepriekšminētajai definīcijai Savienības mežu platība ir 182 miljoni hektāru (5 % no pasaules mežu platības). Meži klāj 43 % no Savienības sauszemes teritorijas, un sešas dalībvalstis (Zviedrija, Somija, Spānija, Francija, Vācija un Polija) nodrošina divas trešdaļas no Savienības mežu platības (3.2.10.). Mežu platība katrā valstī ir ļoti atšķirīga – Somijā, Zviedrijā un Slovēnijā meži aizņem vairāk nekā 60 % no valsts teritorijas, turpretim Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē attiecīgais īpatsvars ir tikai 11 %. Turklāt atšķirībā no daudzām citām vietām pasaulē, kur atmežošana joprojām ir liela problēma, Savienības mežu platība palielinās; pateicoties gan dabiskam mežu pieaugumam, gan mežu stādīšanai, laikposmā no 1990. līdz 2010. gadam mežu platība ir palielinājusies par aptuveni 11 miljoniem hektāru.

Dažādie Savienības mežu veidi atspoguļo tās ģeogrāfisko un klimatisko daudzveidību (boreālie meži, augstkalnu skujkoku meži u. c.). Tieši klimats, augsne, augstums virs jūras līmeņa un topogrāfija nosaka mežu iedalījumu. Cilvēka darbības neskarti ir tikai 4 % mežu, 8 % ir mežu stādījumi, un pārējie ir tā dēvētie daļēji dabiskie meži jeb meži, kas veidojušies cilvēka darbības ietekmē. Turklāt lielākā daļa Eiropas mežu ir privātīpašums (aptuveni 60 % no mežu platības, salīdzinot ar valsts mežu 40 % īpatsvaru).

B. Mežu daudzfunkcionālā nozīme – videi, ekonomikai un sabiedrībai svarīgas mežu funkcijas

Raugoties no vides viedokļa, meža ekosistēmas sniedz daudzus un dažādus pakalpojumus – meži palīdz aizsargāt augsni (piemēram, pret eroziju), piedalās ūdens aprites ciklā un regulē gan vietējo klimatu (tieši ar iztvaikošanu), gan pasaules klimatu (sevišķi uzkrājot oglekli). Meži ir daudzu sugu dzīvotnes, un tā tie nodrošina arī bioloģiskās daudzveidības aizsardzību.

Sociālekonomiskā ziņā mežu apsaimniekošana nodrošina resursu ieguvī, galvenokārt koksnes ieguvī. Koksnes ieguvei ir pieejami 134 miljoni hektāru no kopējās 161 miljona hektāru mežu platības – nav juridisku, ekonomisku vai ar vidi saistītu aizliegumu, kas ierobežotu šādu mežizstrādi. Turklāt minētajā platībā tiek izcirstas tikai aptuveni divas trešdaļas no ikgadējā koksnes resursu pieauguma. Koksne galvenokārt tiek izmantota enerģijas ieguvei (42 % no apjoma), 24 % nonāk kokzāģētavās, 17 % tiek izmantoti papīra ražošanai un 12 % – paneļu ražošanai. No koksnes tiek iegūta aptuveni puse no Savienībā patērētās atjaunojamo resursu enerģijas. Turklāt mežos tiek iegūta ne vien koksne, bet arī citi produkti, tostarp pārtikas produkti (ogas un sēnes) un tādi produkti kā korķis, sveķi un eļļas. Meži nodrošina atsevišķu pakalpojumu sniegšanu (medības, tūrisms u. c.). Meži sniedz arī nodarbinātības iespējas, jo īpaši lauku rajonos. Mežsaimniecības nozare (mežkopība, kokrūpniecība un papīra rūpniecība) nodrošina 1 % no Savienības IKP (Somijā attiecīgais īpatsvars var pat sasniegt 5 %), un mežsaimniecībā ir nodarbināti aptuveni 2,6 miljoni cilvēku. Turklāt meži ir svarīgs Eiropas kultūras elements.

C. Abiotisko un biotisko faktoru radītais apdraudējums – problēmas, kas klimata pārmaiņu ietekmē kļūst aizvien aktuālākas

Abiotiskie (proti, fiziskie vai ķīmiskie) faktori, kas apdraud mežus, ir ugunsgrēki (sevišķi Vidusjūras reģionā), sausums, vētras (pēdējos sešdesmit gados vidēji divas spēcīgas vētras katru gadu) un gaisa piesārņojums (ceļu satiksmes vai rūpniecisko ražotņu radītās emisijas). Turklāt, būvējot transporta infrastruktūru, mežu platība tiek saskaldīta, un tas apdraud bioloģisko daudzveidību. Biotiskie faktori, kas pasliktina mežu stāvokli, ir dzīvnieki (kukaiņi, brieži) un dažādas slimības. Kopumā aptuveni 6 % no mežu platības nelabvēlīgi ietekmē vismaz viens no šiem faktoriem.

Nopietnas problēmas Eiropas mežiem arī turpmāk sagādās klimata pārmaiņas. Dažādās ģeogrāfiskās vietās tās, visticamāk, atšķirīgi ietekmēs ne vien mežu pieauguma tempu, mežu izplatību un sugu daudzveidību, bet arī biotisko faktoru klāstu, piemēram, atsevišķu kaitēkļu izplatības areālu un pat to, cik bieži un cik spēcīgi būs ārkārtēji laikapstākļi. Divi būtiskākie jautājumi, ko šajā sakarībā nāksies risināt, ir saistīti ar mežu pielāgošanos klimata pārmaiņām un mežu spēju šīs pārmaiņas mazināt (piemēram, neatjaunojamus energoresursus un materiālus aizstājot ar koksni).

Turklāt ar Savienības mežiem ir saistītas daudzas un dažādas ieceres, kas dažkārt viena ar otru pat konkurē, par ko liecina pastāvošais saspīlējums starp mežu izmantošanas un mežu aizsardzības vajadzībām. Viens no galvenajiem mežu pārvaldības uzdevumiem ir šīs grūtības mazināt.

MEŽSAIMNIECĪBAS JOMĀ ĪSTENOJAMAS ES POLITIKAS NOSTĀDNES UN INICIATĪVAS – NEPIECIEŠAMA SASKAŅOTĪBA

Līgumos nav tieši mežiem piemērojamu noteikumu, un Savienībai nav kopējas politikas mežsaimniecības jomā. Tātad mežsaimniecības politika pirmām kārtām ir katras dalībvalsts kompetencē. Tomēr daudzas ES līmenī veiktas darbības ietekmē mežus ne vien pašas Savienības teritorijā, bet arī trešās valstīs.

A. Jauni ES pamatprincipi rīcībai mežsaimniecības jomā

Komisijas 2013. gada septembra paziņojumā “Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai” (COM(2013)0659) ir izklāstīta jaunā Savienības meža stratēģija un piedāvātas Eiropai vienotas pamatnostādnes politikas veidošanai nozarēs, kuras ietekmē mežus. Stratēģijai ir divi galvenie mērķi: 1) nodrošināt Eiropas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un 2) panākt lielāku Savienības ieguldījumu, kas veicinātu mežu ilgtspējīgu pārvaldību un cīņu pret atmežošanu pasaules mērogā. Minētajā dokumentā ir arī izklāstītas Komisijas un dalībvalstu rīcības stratēģiskās vadlīnijas. Piemēram, Komisijas iecere izstrādāt mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas kritērijus. Komisija 2015. gada septembrī papildus pieņēma ES meža stratēģijas daudzgadu īstenošanas plānu (SWD(2013)0343). Šajā daudzgadu īstenošanas plānā ir uzskaitīti pasākumi, kas jāveic, lai risinātu Eiropas mežsaimniecībai aktuālas problēmas (sīkāks ieskats šī procesa vēsturē sniegts turpmāk sadaļā “Eiropas Parlamenta loma”).

B. Eiropas Savienības līmenī veikti pasākumi, kas ietekmē mežus – ļoti plašs darbības spektrs

1. Kopējā lauksaimniecības politika (KLP), kas ir galvenais mežiem atvēlētā ES finansējuma avots

Aptuveni 90 % no Savienības finansējuma mežiem nodrošina Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA). Plānošanas periodā no 2007. līdz 2013. gadam tieši mežiem paredzētu pasākumu līdzfinansēšanai no ELFLA budžeta tika piešķirti aptuveni 5,4 miljardi EUR. Pēc jaunākās KLP reformas 2013. gada decembrī tika publicēta jauna regula (Regula (ES) Nr. 1305/2013) par atbalstu lauku attīstībai no ELFLA (3.2.6.). Vienkāršošanas nolūkā 2015.–2020. gada laikposmam ir paredzēts viens instruments, kas nodrošinās visu veidu atbalstu investīcijām tieši mežu nozarē. Tās ir investīcijas, kuras sekmē meža teritoriju attīstību un uzlabo mežu dzīvotspēju: apmežošana un meža platību veidošana; agromežsaimniecības sistēmu veidošana; pasākumi, kas veicami, lai nepieļautu postījumus, kurus mežiem nodara ugunsgrēki, dabas katastrofas un cilvēka izraisītas katastrofas, un lai novērstu šādu postījumu sekas; investīcijas, kas palielina meža ekosistēmu elastību un ekoloģisko vērtību, un investīcijas mežsaimniecības tehnoloģijās un pārstrādes procesos, kā arī procesos, kuri veicina meža produktu patēriņu un tirdzniecību. Turklāt ir paredzēts finansēt arī videi un klimatam svarīgus meža ekosistēmu pakalpojumus un mežu aizsardzību. Tāpat ir paredzēti arī citi, ar mežiem nesaistīti pasākumi (piemēram, ar *Natura 2000* tīklu un Ūdens pamatdirektīvu saistīti maksājumi). Izstrādājot savu lauku attīstības programmu, katrai dalībvalstij ir jāizvēlas, kādus pasākumus tā veiks mežsaimniecības jomā un cik liels būs tiem atvēlētais finansējums. Laikposmā no

2015. līdz 2020. gadam šim nolūkam ir plānots atvēlēt arī aptuveni 8,2 miljardus EUR publiskā finansējuma (27 % apmežošanai, 18 % pasākumiem, ar ko palielina meža ekosistēmu elastību, un 18 % pasākumiem, kas veicami, lai nepieļautu postījumus).

2. Pārskats par citām Eiropas Savienības līmenī veiktām darbībām, kas labvēlīgas mežiem

ES līmenī meža reproduktīvā materiāla tirdzniecību reglamentē Direktīva 1999/105/EK. ES ir noteikusi fitosanitāro režīmu, lai cīnītos pret mežiem kaitīgu organismu izplatību (Direktīva 2000/29/EK). Turklāt Savienība piešķir līdzekļus pētījumiem mežsaimniecības jomā, jo īpaši saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020". Enerģētikas politikā par juridiski saistošu ir noteikts mērķis panākt, lai līdz 2020. gadam no atjaunojamiem resursiem iegūtas enerģijas īpatsvars būtu 20 % no kopējā energopatēriņa, tādēļ vajadzētu pieaugt pieprasījumam pēc mežu biomasas (Direktīva 2009/28/EK). Turklāt saskaņā ar jauno Savienības klimata un enerģētikas politikas satvaru 2030. gadam šo īpatsvaru ir plānots palielināt līdz 27 %. Līdzfinansējumu ar mežsaimniecību saistītu projektu īstenošanai cita starpā var nodrošināt arī saskaņā ar ES kohēzijas politiku, piešķirot Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļus (jo īpaši tādiem pasākumiem kā ugunsgrēku profilakse, enerģijas ieguve no atjaunojamiem resursiem un gatavība klimata pārmaiņām). Solidaritātes fonds (Padomes Regula (EK) Nr. 2012/2002) ir izveidots, lai palīdzētu dalībvalstīm, kas cietušas no lielām dabas katastrofām, tādām kā vētras un meža ugunsgrēki. Savienības civilās aizsardzības mehānismu (Lēmums 1313/2013/ES) var izmantot tad, ja dalībvalstis pašu spēkiem nespēj novērst krīzes situāciju, jo īpaši atsevišķu meža ugunsgrēku (Grieķija, 2007. un 2012. gads) un vētru gadījumā.

Turklāt 37,5 miljoni hektāru meža ir iekļauti *Natura 2000* aizsargājamo dabas teritoriju tīklā, kas izveidots saskaņā ar Savienības vides politiku. Mežu efektīva izmantošana ir noteikta par tematisko prioritāti jaunajā Savienības vides un klimata pasākumu programmā (*LIFE*) 2014.-2020. gadam (Regula (ES) Nr. 1293/2013). Arī Savienības bioloģiskās daudzveidības stratēģijā ([COM\(2011\)0244](#)) ir paredzēts, ka laikposmā līdz 2020. gadam ir jāizstrādā valsts mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas plāni. Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma (*EFFIS*) ir izveidota, lai nodrošinātu meža ugunsgrēku monitoringu. Savienība popularizē arī videi saudzīgu publisko iepirkumu ([COM\(2008\)0400](#)), kas var palielināt pieprasījumu pēc koksnes, kura ražota, nodrošinot resursa ilgtspēju – grīdas segumam, mēbelēm un papīram ir piešķirts ES ekomarkējums. Saskaņā ar Rīcības plānu meža tiesību aktu ieviešanai, pārvaldībai un tirdzniecībai (*FLEGT*) ir paredzēts arī slēgt brīvprātīgus partnerattiecību nolīgumus ar trešām valstīm, kuras ražo koksni, un ar Regulu (ES) Nr. 995/2010 (kas ir spēkā no 2013. gada marta) ir aizliegts tirgot nelikumīgi iegūtu koksni.

Savienība piedalās arī vairākos starptautiskos pasākumos, kuri attiecas uz mežiem (jo īpaši saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām). Visas Eiropas mērogā galvenā politiskā iniciatīva mežsaimniecības jomā ir *Forest Europe*. Īstenojot šo iniciatīvu, tiek apspriesta iespēja slēgt juridiski saistošu nolīgumu par mežu apsaimniekošanu un ilgtspējīgu izmantošanu. Saskaņā ar klimata pārmaiņu politiku Savienība ne vien cenšas panākt pasaules mēroga vienošanos par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, bet jau ir spērusi arī pirmo soli ceļā uz lauksaimniecības un mežsaimniecības integrāciju klimata pārmaiņu

politikas ietvaros (Lēmums Nr. 529/2013/ES par uzskaites noteikumiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, kas rodas darbībās, kuras saistītas ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību). Turklāt Savienība ir noteikusi, ka tai ir jāpanāk, lai ne vēlāk kā 2030. gadā būtu apturēta pasaules mežu platības samazināšanās un lai laikposmā līdz 2020. gadam vismaz par 50 % samazinātos tropu mežu izciršanas apjoms ([COM\(2008\)0645](#)). ES arī finansē projektus saskaņā ar programmu *REDD+*, lai samazinātu atmežošanas un mežu degradācijas radītās emisijas Āzijas, Āfrikas un Latīņamerikas valstīs. Visbeidzot, savu ieguldījumu var sniegt arī kaimiņattiecību politika – saskaņā ar otro Meža tiesību aktu ieviešanas un pārvaldības programmu (*FLEG II*) laikposmā no 2012. līdz 2016. gadam 9 miljoni EUR ir piešķirti pasākumiem, kas veicina labu meža pārvaldību, mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un to aizsardzību Savienības austrumu kaimiņvalstīs.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Eiropas Parlaments un Padome ar līdztiesīgu likumdevēju pilnvarām pieņem tiesību aktus daudzās jomās, kuras saistītas ar mežiem, piemēram, lauksaimniecības nozarē un vides jomā (saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru). Turklāt Parlaments kopā ar Padomi apstiprina Savienības budžetu. Parlamenta ieguldījums ir jūtams daudzos tiesību aktos, kas ietekmē mežus, piemēram, saistībā ar kopējo lauksaimniecības politiku vai enerģētikas politiku (grozījumi Direktīvā 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu ([2016/0382\(COD\)](#))).

Jau iepriekš ar dažādām rezolūcijām Parlaments ir aicinājis panākt Eiropas Savienībā vairāk saskaņotības un konsekvences starp dažādām jomām, kuru politikas īstenošana ietekmē Eiropas mežus. Pieņemot 1997. gada 30. janvāra [rezolūciju](#) par Eiropas Savienības meža stratēģiju^[1] (kas bija pats pirmais Parlamenta patstāvīgais ziņojums), Parlaments aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumus par Eiropas meža stratēģiju. Komisija uz šo aicinājumu atsaucās, sagatavojot paziņojumu par meža stratēģiju Eiropas Savienībai ([COM\(1998\)0649](#)), ko savukārt atbalstīja Padome, 1998. gada 15. decembrī pieņemot pašu pirmo ES meža stratēģiju.

Reaģējot uz ziņojumu par ES meža stratēģijas īstenošanu ([COM\(2005\)0084](#)) laikposmā no 1999. līdz 2004. gadam, Parlaments 2006. gada 16. februārī pieņēma [rezolūciju](#) par Eiropas Savienības meža stratēģijas īstenošanu^[2], kurā vēlreiz uzsvēra, cik šī stratēģija ir nozīmīga, un atkārtoti pauda tai savu atbalstu. Tajā pašā rezolūcijā Parlaments arī atbalstīja ierosinājumu īstenot Komisijas iesniegto ES rīcības plānu ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai, kurā Komisija piedāvājusi vairākus saskaņotus un konkrētus mērķus un pasākumus dažādās ar mežiem saistītās politikas jomās. Sākotnēji šo ES meža rīcības plānu Komisija bija izstrādājusi piecu gadu laikposmam (2007-2011), lai to izmantotu kā papildu instrumentu, ar ko labāk koordinēt 18 tajā noteiktos pamatpasākumus ([COM\(2006\)0302](#)).

Analizējot to, kā tiek īstenota Komisijas 2010. gada 1. martā pieņemtā Zaļā grāmata “Meža aizsardzība un meža informācija ES – gādājot par mežu gatavību klimata pārmaiņām” ([COM\(2010\)0066](#)), Parlaments savā 2011. gada 11. maija [rezolūcijā](#)^[3]

[1]OV C 55, 24.2.1997., 22. lpp.

[2]OV C 290 E, 29.11.2006., 413. lpp.

[3]OV C 377 E, 7.12.2012., 23. lpp.

atzinīgi vērtēja ierosinājumu pārskatīt ES meža stratēģiju, lai varētu sekmīgāk risināt tieši ar klimata pārmaiņām saistītus problemātiskus jautājumus un nodrošināt mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un aizsardzību.

Komisija 2013. gada 20. septembrī nāca klajā ar paziņojumu “Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai” ([COM\(2013\)0659](#)), tā reaģējot ne vien uz augošo pieprasījumu pēc mežu resursiem, bet arī uz nozīmīgām pārmaiņām sabiedrībā un politikā. Ierosināto pārstrādāšanas procesu savos 2014. gada 19. maija secinājumos atbalstīja Padome, un 2015. gada 28. aprīļa [rezolūcijā](#) par jaunu ES meža stratēģiju mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai^[4] to atbalstīja arī Parlaments. Šajā rezolūcijā Parlaments aicina Komisiju papildināt stratēģiju ar stingru rīcības plānu, kas ietvertu konkrētus pasākumus, un katru gadu ziņot Parlamentam par konkrētu šajā stratēģijā noteikto pasākumu īstenošanas progresu. Parlaments arī uzsvēra, ka ES meža stratēģija būtu īstenojama kā saskaņots daudzgadu process. Parlaments uzskatīja, ka par prioritāti būtu jānosaka mežsaimniecības konkurētspējas un ilgtspējas veicināšana, atbalsts lauku un pilsētu teritorijām, zināšanu bāzes veidošanai, mežu aizsardzībai un meža ekosistēmu saglabāšanai, koordinācijas un komunikācijas procesu pilnveidošanai, kā arī koksnes un citu mežos iegūtu produktu ilgtspējīga patēriņa veicināšanai.

Tā visa rezultātā Komisija 2015. gada 3. septembrī publicēja ES meža stratēģijas daudzgadu īstenošanas plānu (SWD(2015)0164). Tajā uzskaitītas vairākas darbības, ar kurām iecerēts panākt konsekventu un saskaņotu pieeju ar mežsaimniecību saistītas politikas un iniciatīvu īstenošanai dažādās jomās, šajā nolūkā jo īpaši nodrošinot ieinteresēto personu līdzdalību. ES meža stratēģijas daudzgadu īstenošanas plāns (jeb tā dēvētā “mežu karte”) ir vienota pamatsistēma, kas nodrošina iespēju apsvērt jebkādas jaunas politikas nostādnes jebkurā no tām dažādajām jomā, kas attiecas uz mežiem. Trīs mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas stūrakmeņus – sociālo, ekonomisko un vides pamatelementu – aptver astoņas prioritārās jomas: 1) atbalsts lauku un pilsētu kopienām, 2) pasākumi, ar ko veicina konkurētspēju un ilgtspēju uz koksnes resursiem balstītās nozarēs, bioenerģijas nozarē un plašākā zaļās ekonomikas mērogā, 3) meži mainīgos klimata apstākļos, 4) mežu aizsardzība un pilnvērtīgāki ekosistēmu pakalpojumi, 5) informācija par mežiem un mežu monitorings, 6) pētniecība un inovācija, 7) sadarbība un 8) meži pasaules skatījumā. Plāna pielikumā ir uzskaitītas konkrētas darbības, kas veicamas 2014.–2020. gada laikposmā, norādītas attiecīgo darbību īstenošanā iesaistītās personas, izpildes termiņš un arī iecerētais rezultāts. Turklāt Komisija ir apņēmusies regulāri informēt Parlamentu un Padomi par ES meža stratēģijas īstenošanas progresu. Noslēdzoties pirmajam posmam (2015–2017), kad tika īstenoti vairāki prioritārie pasākumi, Komisija 2018. gada decembra progresa ziņojumā (COM(2018)0811) par Savienības meža stratēģiju sniedza pārskatu par panākto progresu daudzgadu īstenošanas plāna kontekstā, un šis ziņojums ir jāizmanto, lai būtu vieglāk noteikt prioritāros virzienus īstenošanas plāna realizācijas otrajam posmam (2018–2020).

François Nègre

[4]OV C 346, 21.9.2016., 17. lpp.

